

EUROPEAN CITIZENS' PANEL
Tackling Hatred in Society

Evropská panelová diskuse občanů o **potírání nenávisti ve společnosti**

Shrnutí druhého zasedání

[26.-28. dubna, 2024]

Několika slovy...

Jaká jsou prioritní opatření pro boj proti nenávisti?

Druhé zasedání Evropského občanského fóra je vždy výzva a toto zasedání na téma „potírání nenávisti ve společnosti“ nebylo výjimkou! Akce byla organizována výhradně online prostřednictvím platformy Interactio a díky vynikajícímu servisu tlumočnicků na dálku se účastníci mohli vyjadřovat ve všech úředních jazycích EU.

Občané opět prokázali neúnavnou angažovanost v této mimořádně důležité a složité problematice. Na první konferenci občané identifikovali příčiny a faktory, které stojí za fenoménem nenávisti, a diskutovali mimo jiné o sociálních a ekonomických nerovnostech, skupinovém tlaku, dezinformacích a polarizaci politického diskurzu. Cílem tohoto druhého zasedání bylo prohloubit sféry činnosti v boji proti nenávisti: jak nenávisti předcházet a jak na ni reagovat. Během tohoto setkání občané rozvíjeli konkrétnější nápady. Zde najdete přehled toho nejdůležitějšího, co se během víkendu událo.

Některé klíčové závěry z druhého zasedání

Občané se ponořili do práce, přičemž k dispozici jim byli hostující řečníci a členové znalostního výboru, kteří jejich počinání komentovali a radili jim. Níže uvádíme několik zajímavých úryvků z jejich příspěvků.

„K problému jste přistupovali s velkým respektem a otevřeností a přispěli jste svými názory a životními zkušenostmi.“

Richard Kuehnel, ředitel pro zastoupení a komunikaci v členských státech při Evropské komisi (GŘ COMM), ocenil práci občanů během prvního zasedání. *„Nápady, které rozvíjíte, se stanou podkladem pro práci příští Evropské komise a pro právní předpisy EU.“* **Robin Sclafaniová, ředitelka organizace CEJI**, poukázala na výzvy, kterým čelí evropské instituce a vlády při řešení trestných činů z nenávisti. Upozornila na začarovaný kruh předsudků, který vede k diskriminaci, výhrůžkám a násilí, což má dopad na komunity a přináší systémovou diskriminaci v oblasti služeb, bydlení a vzdělávání.

Boj proti nenávisti prostřednictvím společných hodnot a podpory EU

Daris Lewis Recio, právní a politický pracovník sítě Equinet, poukázal na rozdílné zkušenosti s nenávistí v Evropě a zdůraznil potřebu dohledu EU, který by zajistil, že budou členské státy plnit své závazky v oblasti boje proti nenávisti. **Jelena Jovanovicová, koordinátorka meziskupiny Evropského parlamentu pro potírání rasismu a rozmanitost**, poukázala na styčné body mezi příběhy z různých členských států EU a poukázala na společné výzvy a potřebu podpory EU prostřednictvím financování, programů a politik. Zdůraznila význam provádění právních předpisů EU na místní úrovni a úlohu

místních vedoucích představitelů, jako jsou starostové, při prosazování evropských hodnot a přípravě na budoucí výzvy v boji proti nenávisti na různých úrovních – evropské, vnitrostátní i místní.

„Nenávist se přenáší z generace na generaci“

Valérie Rosouxová, ředitelka výzkumu v Národním fondu pro vědecký výzkum (FNRS) a profesorka na Katolické univerzitě v Lovani, hovořila o přenosu nenávisti mezi generacemi: „*Nenávist jakožto emoce se přenáší téměř 1:1, ale bez narativu.*“ Vysvětlila různá opatření, která lze v boji proti nenávisti přijmout na politické úrovni, na úrovni občanské společnosti i na úrovni jednotlivců. „*Přeměna nenávisti vyžaduje čas, ale vždy je možná,*“ pronesla na závěr.

Diskuse o předcházení nenávisti a reakci na ni

Během druhého zasedání se občané zabývali dvěma hlavními aspekty problematiky nenávisti: prevence a reakce. Nemůžeme sice podrobně popsat všechny diskuse pracovní skupiny, ale naleznete zde hlavní příspěvky znalostního výboru, externích řečníků a odborníků Evropské komise. První aspekt (**řešení společenských a kulturních příčin nenávisti**) se týká vzdělávání, povědomí společnosti, zapojení občanů a sociálních a hospodářských nerovností. Druhý aspekt (**potírání nenávisti v různých podobách a kontextech**) se zabývá médií a diskurzem, digitálním prostředím, veřejnou odpovědností a prosazováním práva.

Řešení společenských a kulturních příčin nenávisti

- **Vzdělávání, ať už formální či neformální, hraje zásadní úlohu při utváření společenských postojů k nenávisti a při prosazování inkluzivnějších a tolerantnějších postojů ve společnosti.**

Občané vzdělávání označili za jednu z hlavních oblastí boje proti nenávisti. **Kuany Kiir Kuany, projektový pracovník sekce UNESCO pro globální občanství a výchovu k míru,** zdůraznil, že vzdělávání se neomezuje na školy a je trvalým procesem, který má zásadní význam pro osobní rozvoj a sociální soudržnost. Zdůraznil politickou povahu vzdělávání a podtrhl jeho úlohu při řešení nenávistných verbálních projevů a snižování sociálních nerovností. **Willem Wagenaar, výzkumný pracovník Nadace Anny Frankové,** se zaměřil na to, jak může vzdělávání pomoci v potírání nenávisti v praxi, přičemž uvedl konkrétní příklady z oblasti sportu a podrobně popsal iniciativy zaměřené na vzdělávání fotbalových fanoušků o dopadech nenávistných projevů.

Ingrid Bellander Todinová, vedoucí oddělení Politika v oblasti základních práv, Generální ředitelství Evropské komise pro spravedlnost a spotřebitele (GŘ JUST), přednesla příspěvek na téma celoživotní vzdělávání: „*Jedná se o zásadní prvek v boji proti nenávisti. V této oblasti nemá EU žádnou pravomoc, pokud jde o to, jak budou vypadat vzdělávací programy. Máme ale možnosti financování, jako je Erasmus+, který studentům a profesionálům umožňuje výměnu názorů a rozšíření obzorů a učí je větší otevřenosti.*“ **Manos Tsakiris, profesor psychologie na Londýnské univerzitě,** poukázal na to, že učení přesahuje rámec tradičního vzdělávání. Komplexní vzdělávání rozhodujícím způsobem přispívá k rozvoji emočního projevu a nenásilné komunikaci.

- **Spravedlnost a angažovanost s cílem předcházet sociálním neshodám.**

Federico Faloppa, profesor sociolingvistiky na Univerzitě v Readingu, hovořil o dynamice nenávistných projevů a identifikoval čtyři možné role, které mohou jednotlivci hrát: cíle, svědci, pachatelé a osoby, které vědí o nenávistných verbálních projevech. Obhajoval zapojení komunity a restorativní justici jako prostředky k řešení a zmírnění nenávistných projevů. **Juliana Santos Wahlgrenová**, ředitelka Evropské sítě proti chudobě, podobně spojila nenávist se sociálními a hospodářskými nerovnostmi. Zdůraznila potřebu spravedlnosti ve veřejné politice a spravedlivého rozdělování zdrojů, aby se zabránilo sociálním neshodám.

Potírání nenávisti v různých podobách a kontextech

- **Problém anonymity online: soukromí nebo přístup k údajům?**

Akt Evropské unie o digitálních službách (DSA), jak vysvětluje vedoucí úseku **GŘ CONNECT Menno Cox**, je spolehlivým nařízením, které se zaměřuje na velmi velké online platformy a prosazuje transparentnost a antidiskriminační politiky ve všech členských státech EU. Akt o digitálních službách ukládá povinnost posuzovat rizika a reagovat na obsah, který může vést k násilí nebo dopadům na duševní zdraví, se silným zaměřením na odhalování a zmírňování nezákonných nenávistných projevů s cílem zvýšit bezpečnost uživatelů.

Martin Sacleux, referent oddělení pro politiku v oblasti základních práv, Evropské komise, **GŘ JUST**, zdůraznil problémy spojené s regulací anonymity na internetu. Podle něj pojem anonymity zahrnuje vyvážení základního práva na soukromí a ochranu údajů podle evropského práva. Zdůraznil, že je stále zapotřebí křehké rovnováhy, zejména v situacích zahrnujících trestnou činnost, kdy donucovací orgány mohou vyžadovat přístup k údajům.

Evropská komise pracuje na vymezení jasných předpisů, které by klasifikovaly některé činnosti on-line jako trestné činy, aby se vyřešila citlivá otázka digitální anonymity a jejího dopadu na soukromí i bezpečnost. **David Marin Abanades**, policejní inspektor z Fuenlabrady ve Španělsku, zdůraznil obtíže spojené s bojem proti trestným činům z nenávisti, které jsou v různých právních systémech definovány velmi odlišně. Zdůraznil, že v každém členském státě musí být přesně definováno, co se považuje za trestný čin z nenávisti.

- **Problém svobody projevu a ochrany obětí**

Nezávislá právní zástupkyně v oblasti lidských práv Margarita S. Ilievová hovořila o ochraně obětí a těch, kteří vystupují proti nenávisti. Stejně jako ostatní účastníci zdůraznila, že je důležité sladit právo na svobodu projevu s potřebou předcházet systémovému útlaku a zločinům z nenávisti. Vyzvala ke zlepšení přístupu obětí ke spravedlnosti, k proaktivním opatřením proti opětovné viktimizaci a k ochraně obránců lidských práv, včetně právníků, novinářů a členů různých organizací, s cílem podpořit bezpečnou a ohleduplnou společnost.

- **„Vaše práce odráží povahu demokracií“**

Irena Moozová, zástupkyně generálního ředitele GŘ JUST odpovědná za mezinárodní rozměr politiky v oblasti spravedlnosti, právního státu a rovnosti žen a mužů, na závěr ocenila motivaci a odhodlání účastníků, které jsou klíčové pro promítnutí evropských rozhodnutí do konkrétních opatření v praxi.

Chcete-li sledovat záznam z nedělního plenárního zasedání,

Otázky a odpovědi s Jeanem-Lukem (FR)

Jak byl váš on-line víkend?

„O víkendu šlo doma všechno dobře, i když se děti divily, co pořád táta dělá. Začali jsme se tomuto tématu věnovat hlouběji, zejména v diskusních skupinách v sobotu a v neděli dopoledne. Mohli jsme se podělit o své prvotní nápady s ostatními skupinami, takže všichni vědí, jaké nápady se v jednotlivých skupinách objevují.“

Jak probíhaly debaty?

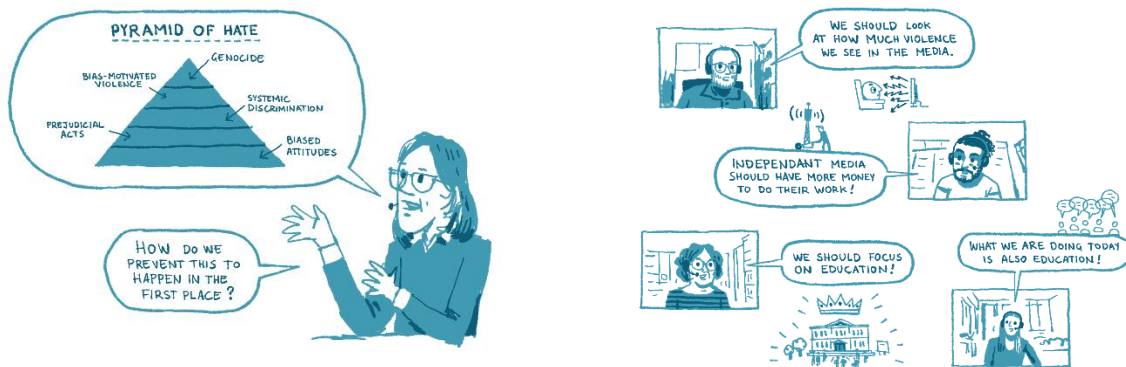
„Ve skupině panovala velmi příjemná atmosféra. Debatovalo se především o tématu vzdělávání a o tom, jak lze rozvíjet sociální dovednosti a přispět tak ke zlepšení v oblasti emoční inteligence a lidskosti a k rozšíření našich znalostí o jiných kulturách a náboženstvích. Je nezbytné sdílet společné hodnoty, abychom bojovali proti předsudkům a stereotypům a přispěli k inkluzivnější a žádoucí budoucnosti pro všechny.“

Co se vám během víkendu nejvíce líbilo?

„Toto zasedání pomohla vyjasnit směr, kterým se ubírají námi formulované myšlenky. Doufám, že naše řešení budou soudržná a budou moci sloužit jako podklad pro práci Evropské komise. Než však budeme moci vydat konkrétní, realistická a realizovatelná závěrečná doporučení, zbývá ještě mnoho práce, třetí zasedání ale vyhlížím s důvěrou a optimismem.“

Víkend pohledem Sylvaina

Sylvain Mazas je grafický facilitátor, který vizuálně zachycuje vývoj panelové diskuse. Níže přinášíme jeho dojmy z víkendu:

Připomenutí: cíle všech tří zasedání

- **První zasedání, 5.–7. dubna:** Občané si prostřednictvím dialogu s externími řečníky, oběťmi nenávisti a odborníky rozvíjejí společné chápání nenávisti a formulují cíle Občanského fóra. Společně identifikují různé příčiny a faktory nenávisti, jakož i potenciální oblasti činnosti, kde lze nenávist ve společnosti potírat.

- **Druhé zasedání, 26.–28. dubna:** Na základě prvního zasedání občané rozvíjejí nápady, jak řešit problém nenávisti ve společnosti, které lze považovat za návrhy doporučení.
- **Třetí zasedání, 17.–19. května:** Občané finalizují nápady a doporučení. Nakonec se tyto nápady stanou konečnými doporučeními pro Evropskou komisi.